

Архірейська Н.В.

ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Академія митної служби України, м. Дніпропетровськ

Стаття присвячена оцінюванню стану бюджетної безпеки України. Застосовуючи графічно-аналітичний метод досліджені індикатори бюджетної безпеки. На основі застосування SWOT-аналізу виявлені слабкі та сильні сторони, можливості та загрози бюджетної безпеки України на даному етапі розвитку. Виявлено, що підґрунтям сильних сторін бюджетної безпеки є запровадження в Бюджетному кодексі методів функціонування бюджетного механізму, які широко використовуються в розвинених країнах. В той же час, слід зазначити, що дані методи в Україні досі не набули повноцінної імплементації. Основними слабкими сторонами бюджетної безпеки є потреба в фінансовій підтримці багатьох галузей економіки та соціальної сфери, соціальна незахищеність населення. Дефіцит бюджету, недостатність бюджетних доходів і значний обсяг податкової заборгованості призводить до невиконання запланованих обсягів бюджетних видатків. Особливо негативно впливають на стан фінансової безпеки держави існуючі загрози. Погіршення основних показників економічного та соціального розвитку України, проблеми енергетичної залежності, наявність тіньового сектора економіки та корупції в умовах відсутності стратегії розвитку країни, загальної економічної та політичної нестабільності, залежності економіки України від зовнішніх ринків призводить до суттєвого зменшення доходів бюджету та перешкоджає реалізації державної бюджетної політики. Можливості покращення стану фінансової безпеки України повинні реалізуватися шляхом використання потенційно сильних та нівелювання слабких сторін економіки і бюджетної політики, а також уникнення загроз фінансовій безпеці.

Ключові слова: бюджетна безпека, індикатори, загрози, SWOT-аналіз.

Вступ

Стан фінансової безпеки та економічний розвиток держави – нерозривні. Здатність економіки задовольнити потреби суспільства та інноваційного розвитку економіки, включно з конкурентноздатністю її продукції – є основою фінансової безпеки держави. В умовах глобалізації та інтеграційних процесів бюджетна безпека країни, як головна складова фінансової безпеки, виступає першочерговим завданням забезпечення зростання економіки та рівня життя населення. Посилення уваги до проблем бюджетної безпеки України обумовлено затяжною економічною та політичною кризою. З економічної точки зору, бюджетна безпека виражає здатність бюджетної системи забезпечити фінансову самостійність держави та ефективно використання нею бюджетних коштів в процесі виконання властивої їй функції та завдань. Відтак, забезпечення бюджетної безпеки держави знаходиться серед ключових завдань при реалізації її стратегічних соціально-економічних пріоритетів.

© Архірейська Н.В., 2015

Постановка завдання

Метою статті є у дослідження стану бюджетної безпеки України, виявлення позитивних (сильні сторони, можливості) та негативних (слабкі сторони, загрози) факторів впливу та вироблення практичних рекомендацій щодо мінімізації загроз бюджетній безпеці з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави.

Досягнення мети зумовило необхідність виконання таких завдань:

- розкрити теоретичні основи забезпечення бюджетної безпеки держави;
- проаналізувати макроекономічні показники, які є базою для розрахунку індикаторів бюджетної безпеки;
- розрахувати індикатори бюджетної безпеки за 2010–2014 рр.;
- застосовуючи метод SWOT-аналізу виявити позитивні (сильні сторони, можливості) та негативні (слабкі сторони, загрози) фактори впливу на бюджетну безпеку України;
- визначити напрями мінімізації загроз

бюджетній безпеці з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень

Вивчення проблем забезпечення бюджетної безпеки держави постійно знаходиться в центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів.

Серед українських і російських дослідників значний вклад у розвиток сучасної теорії бюджетної безпеки як складової фінансової безпеки внесли: О. Барановський, О. Білорус, В. Геєць, В. Горбулін, Г. Дарнопих, І. Бінько, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, Г. Івашенко, Л. Кістерський, Козаченко, О. Лісовська, В. Мартинюк, В. Мунтіян, Є. Олейников, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Пирожков, В. Предборський, А. Сухоруков, В. Шлемко та ін.

Теоретичні та практичні аспекти реалізації бюджетної політики та організації бюджетної системи держави розкриті у роботах Л. Абалкіна, В. Андрушенка, С. Буковинського, Є. Бушміна, В. Дем'янишина, В. Корчинського, А. Лаврової, І. Луніної, І. Лютого, В. Мортікова, В. Опаріна, І. Радіонової, В. Тамбовцева, В. Федосова, С. Юрія та ін.

Важливе значення у розкритті сутності бюджетної безпеки мають наукові праці зарубіжних вчених: Ж. Абена, Ш. Бланкарта, Ж. Голдена, К. Ерроу, Р. Келлі, Л. Коженювські, А. Ротфельда, В. Парето, Р. Дорнбуша, Дж. Стігліца, С. Фішера та ін.

Водночас, незважаючи на значну кількість публікацій з даної проблематики, на наш погляд, потребують подальшого розвитку наукові дослідження щодо висвітлення окремих питань забезпечення належного рівня бюджетної безпеки держави, виявлення позитивних та негативних факторів впливу, нез'ясованими повною мірою залишилися методологічні й організаційні основи їх оцінювання та стратегічні вектори мінімізації впливу на фінансовий розвиток держави. Малодослідженим в економічній літературі є також питання кількісного оцінювання ефективного рівня бюджетної безпеки, що залишається надзвичайно важливим для аналізу дієвості та результативності заходів Міністерства фінансів зокрема, та стабілізаційної політики країни загалом. Важливість дослідження вказаної проблеми та недостатній рівень її теоретичної та практичної розробки свідчать про її актуальність, теоретичну та практичну значимість.

Результати

Основними дестимулюючими факторами бюджетної безпеки в Україні є макроекономічна та політична нестабільність, бюджетна розбалансованість, структурна недосконалість бюджетної системи, відсутність дієвої стратегії соці-

ально-економічного розвитку та економіки в цілому. Вплив цих факторів на соціально-економічний розвиток можливо детально відображає система індикаторів бюджетної безпеки. Індикатори бюджетної безпеки – це такі показники стану бюджету, які в кількісній формі відображають загрози бюджетній безпеці, мають високу чутливість та велику сигнальну здатність попереджати суспільство, державу та суб'єктів ринку про можливі загрози у зв'язку зі зміною макроекономічної ситуації. Згідно з наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 29.10.2013 № 1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» до індикаторів бюджетної безпеки включають [1]:

- рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет (без урахування доходів Пенсійного фонду) – не більше 30%;
- відношення дефіциту, профіциту державного бюджету до ВВП – не більше 3%;
- покриття дефіциту зведеного бюджету за рахунок зовнішніх запозичень – не більше 30%;
- відношення дефіциту, профіциту торговельного балансу до загального обсягу зовнішньої торгівлі – не більше 5%;
- обсяг трансфертів з державного бюджету у % до ВВП – не більше 10-15%;
- амплітуда коливань бюджетних видатків на одну особу між регіонами України – не більше 20–30%.

Отже, для розрахунку та аналізу індикаторів бюджетної безпеки необхідно застосувати значення базових розрахункових величин фінансового стану держави (табл. 1.)

Варто зауважити, що показники дефіциту торговельного балансу та обсягу зовнішньої торгівлі оприлюднюються у млн дол. США, тому їх необхідно конвертувати у гривню. Для цього курс долара до гривні до 2013 року було прийнято за 8,00 грн за долар, а у 2014 – за 10 грн за долар [10].

Окрім вказаних показників, так само треба розрахувати величини видатків на душу населення за регіонами України за 2010–2013 рр., а також планову величину 2014 року. Для репрезентативності цього показника було використано дані з додатка № 7 Закону про державний бюджет з 2010 по 2014 рік – «Міжбюджетні трансферти (додаткові дотації та субвенції) з Державного бюджету України місцевим бюджетам», а також значення чисельності населення, опубліковані Державною службою статистики. Зауважимо, що дані показники не є річними бюджетними видатками на особу, однак дана категорія видатків так чи інакше зачіпає всі категорії населення. Оскільки для дослідження необхідний показник коливання видатків, то це

задовольняє критерії визначення індикатора бюджетної безпеки.

Отже, маючи всі необхідні дані та провівши розрахунки, отримано такі результати (табл. 2).

Як бачимо, за останні роки значення наведених індикаторів перевищують допустимі обмеження, що свідчить про несприятливий стан бюджетної безпеки. При цьому найбільше відхилення демонструє тенденція покриття дефіциту бюджету зовнішніми запозиченнями. У сукупності із надмірним перерозподілом ВВП через зведений бюджет це дає підстави формувати такий висновок: кошти, що перераховуються до державного бюджету, залучаються понад адекватну з соціально-психологічної точки зору міру, при цьому неякісне планування та використання їх створює у бюджеті дефіцит, який покривають зовнішніми запозиченнями, почасти не спираючись при їх розрахунку на обсяг дефіциту.

Відношення дефіциту торговельного балансу до обсягу зовнішньої торгівлі більші від допустимих на 4–7%, при цьому значення трансфертів з державного бюджету по відношенню до ВВП менші від бажаного рівня. Із менш значним перевищенням заданих параметрів спостерігається динаміка показника відношення дефіциту державного бюджету до ВВП.

Дані факти дають підстави для висновку, що зростання обсягу зовнішньої торгівлі при негативній тенденції розвитку національного товарного виробництва призвело до зростання негативного сальдо торговельного балансу, що говорить про імпортозалежність держави. Крім того, це в сукупності із повільним зростанням ВВП призвело до перевищення дефіциту бюджету допустимого значення, що загрожує національній безпеці, бо є прямим свідченням нестабільності економіки та непослідовності економічної політики держави.

Загалом, динаміка індикаторів бюджетної безпеки за останні роки свідчить про негативні тенденції, оскільки повільне зростання ВВП, при тому – через торговельний, а не реальний, сектор економіки, в сукупності із обтяжливим оподаткуванням та неефективним бюджетуванням призвело до зростання обсягу дефіциту бюджету, а також державного боргу.

Проблема бюджетної безпеки є досить багатогранною, і ми це можемо побачити на основі вказаних індикаторів безпеки, які, в свою чергу, залежать від низки інших чинників, що пов'язані із економічними та політичними процесами в державі. Основними загрозами при цьому є завищення фінансових ресурсів, які перерозподіляються через бюджетну сферу; нерівно-

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунку індикаторів бюджетної безпеки

Показник	2010	2011	2012	2013	2014 (план)
ВВП, млн грн [2,3]	1 082 569,00	1 302 079,00	1 411 238,00	1 454 931,00	1 653 000,00
Доходи зведеного бюджету, млн грн	298 404,40	398 553,60	445 454,30	442 742,90	498 900,00
Дефіцит державного бюджету, млн грн	52 244,40	23 557,60	53 387,40	64 707,60	59 547,00
Зовнішні запозичення, млн грн [4–7]	41 424,50	27 250,90	42 860,80	51 657,60	43 164,00
Дефіцит торговельного балансу, млн грн	79 580,00	127 642,00	137 760,00	126 065,00	126 040,00
Загальний обсяг зовнішньої торгівлі, млн грн [8,9]	801 737,60	1 093 316,80	1 119 563,20	1 019 784,80	1 780 260,00
Трансферти, млн грн [4–7]	71 936,50	95 269,25	125 828,90	117 213,72	124 327,46

Таблиця 2

Значення індикаторів бюджетної безпеки за 2010–2014 роки

Індикатор, одиниця виміру	Порогові значення	2010	2011	2012	2013	2014 (план)
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет (без урахування доходів Пенсійного фонду), %	не більше 30	27,56%	30,61%	31,56%	30,43%	30,18%
Відношення дефіциту, профіциту державного бюджету до ВВП, %	не більше 3	4,83%	1,81%	3,78%	4,45%	3,60%
Покриття дефіциту зведеного бюджету за рахунок зовнішніх запозичень, %	не більше 30	79,29%	115,68%	80,28%	79,83%	72,49%
Відношення дефіциту, профіциту торговельного балансу до загального обсягу зовнішньої торгівлі, %	не більше 5	9,93%	11,67%	12,30%	12,36%	7,08%
Обсяг трансфертів з державного бюджету, % до ВВП	не більше 10–15	6,64%	7,32%	8,92%	8,06%	7,52%
Амплітуда коливань бюджетних видатків на одну особу між регіонами України, %	не більше 20–30	57,3%	57,9%	61,8%	55,7%	14,3%

мірний розподіл трансфертів, що надаються місцевим бюджетам з державного бюджету; зростання рівня загального обсягу державного боргу, особливо зовнішньої заборгованості.

З огляду на виняткове значення цих загроз в структурі економічного потенціалу України постає завдання забезпечення сталого управління бюджетною безпекою України через бюджетну політику та бюджетну стратегію держави [11]. У процесі їх формування необхідно об'єктивно оцінювати позиції бюджетного сектора серед інших секторів фінансової системи України, його сильні і слабкі сторони, можливості, які постають у процесі розвитку. Для цього можливо застосовувати метод SWOT-аналізу, який полягає у розділенні чинників і явищ на чотири категорії: сильних (Strengths) і слабких (Weaknesses) сторін бюджетної безпеки; можливостей (Opportunities), що відкриваються при її реалізації та загроз (Threats), пов'язаних з її забезпеченням. Дані, отримані в результаті застосування даного методу можуть слугувати базовими засадами для розробки стратегічних цілей, допомоги розробити ефективну стратегію врегулювання проблем бюджетної безпеки.

Розглянемо структурні елементи SWOT-аналізу бюджетної безпеки України.

Слабкі сторони бюджетної безпеки – це відсутність важливих елементів системи забезпечення бюджетної безпеки або заходів, що досі не вдається здійснити у сфері бюджетної безпеки порівняно з іншими державами, внаслідок чого вона потрапляє у несприятливе фінансове становище.

Сильні сторони системи забезпечення бюджетної безпеки держави – це особливі успіхи порівняно з іншими державами, що дають їй додаткові переваги при здійсненні державної політики бюджетної безпеки.

Можливості – це сприятливі обставини, які система забезпечення бюджетної безпеки держави може використати для отримання переваги політичними конкурентами.

Загрози – можливість чи неминучість виникнення соціальних, політичних або техногенних явищ із прогнозованими, але неконтрольованими небажаними подіями, що можуть статися у певний момент часу в межах даної території, та призвести до матеріальних і фінансових збитків.

Основною особливістю застосування концепції SWOT – аналізу для аналізу бюджетної безпеки є наявність дивергентних цілей та мотивацій. Сприйняття сильних і слабких сторін базується, в основному, на ринкових перевагах чи недоліках. Загрози і можливості розглядаються у порівнянні із аналогічними можливостями інших країн. Сильні і слабкі сторони з погляду

бюджетної безпеки розглядаються під кутом значення внеску даного виду безпеки у національну економіку і добробут та міри задоволення вимог та очікувань суспільства. Можливості та загрози впливають із взаємодії з іншими секторами економічної безпеки, державної політики, розподілу ресурсів, міжнародної політики та економічної ситуації (табл. 3).

Ця картина не є вичерпною, але об'єктивізує основні напрямки для подальших аналітичних досліджень та стратегування. Застосовуючи SWOT-аналіз для з'ясування передбачених ним характеристик бюджетної безпеки України, ми спираємося здебільшого не теоретично-інформаційну базу, оскільки в даному видатку використання моделей математичного характеру недоцільне, оскільки ґрунтуватиметься на припущеннях. Застосування даного методу в сукупності з іншим методом аналізу, що спирається на математичний апарат, дасть можливість скласти більш точне уявлення про стан бюджетної безпеки.

Щодо сильних сторін, то вони знайшли своє застосування після прийняття у 2001 році Бюджетного кодексу. Дані методи запозичені у розвинутих країн, а тому їх можна вважати випробуваними та ефективними. Щоправда, в Україні вони досі не набули повноцінної імплементації за аналогією до країн Європи, однак це пов'язано здебільшого із людським та політичним фактором.

На жаль, дані європейські норми не можуть розвиватись через слабкі сторони, наведені в матриці. Варто відзначити, що існує запровадження практики середньострокового (на наступні два бюджетні періоди – ст. 21 Бюджетного кодексу) стратегічного макроекономічного та бюджетного прогнозування і планування, що в сучасних реаліях та умовах гострої вичерпності ресурсів, зокрема – енергетичних, мало б стати сильною стороною, однак в умовах високої волатильності та невизначеності це лише створює додаткове трудове навантаження на працівників бюджетної сфери, що мають виконувати цю роботу.

Можливості України для досягнення бюджетної безпеки повинні бути реалізовані поступово, щоб при цьому отримати фінансову незалежність, а точніше – прийнятний рівень державної заборгованості. Не можна в жодному випадку віддавати ресурси розвитку у користування іноземним суб'єктами повною мірою, оскільки репатріація прибутків та експлуатація лише посилять розрив у розвитку між Україною та країнами Європи. За наявних загроз військово-техніку треба виробляти та розробляти, але не продавати. Це створить передумови для локального технічного та технологічного прогресу

SWOT-аналіз бюджетної безпеки України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Застосування програмно-цільового методу в бюджетному плануванні (ст. 20 БКУ). 2. Створення інформаційно-аналітичної системи для планування видатків (в тому числі трансфертів) бюджету, а також моніторингу виконання бюджетних програм та показників їх результативності. 3. Система казначейського обслуговування бюджетів. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нестабільність та непрогнозованість в політиці та економіці. 2. Відсутність чіткої стратегії розвитку країни. 3. Енергетична залежність від Росії. 4. Низький розвиток економіки. 5. Соціальна незахищеність населення. 6. Корупція у всіх органах влади. 7. Значний знос інфраструктури. 8. Незахищеність інвесторів. 9. Затяжний дефіцит бюджету. 10. Невиконання програми бюджетних видатків. 11. Податкова заборгованість. 12. Неefективна система управління державним боргом
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Великі аграрні можливості країни. 2. Виробництво військової техніки. 3. Участь в світових проектах з освоєння космосу. 4. Рівноправний член європейського співтовариства. 5. Активізація співробітництва з ЄС. 6. Поліпшення інвестиційного клімату. 7. Удосконалення інституційного середовища економічної діяльності. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Завищення фінансових ресурсів, які перерозподіляються через бюджетну сферу. 2. Нерівномірний розподіл трансфертів, що надаються місцевим бюджетам з державного. 3. Швидке зростання рівня валового зовнішнього боргу України. 4. Висока інфляційна динаміка. 5. Немає гарантій територіальної цілісності. 6. Висока смертність населення – демографічна катастрофа 7. Нестабільність валютних курсів. 8. Залежність фінансової системи від зовнішніх світових ринків й іноземного капіталу. 9. Високий інвестиційний ризик економіки держави. 10. Залежність фінансової системи від зовнішніх світових ринків й іноземного капіталу. 11. Високий інвестиційний ризик економіки держави.

(передові технології часто використовуються на-самперед для потреб оборони), окрім того – дасть можливість здійснювати державні інвестиції у виробництво товарів на внутрішньому ринку або реконструкцію наявних основних фондів. Це згодом надасть фінансові ресурси і додаткові доходи в бюджет. При цьому варто вдосконалити інституційне середовище економіки, що сприятиме налагодженню грошових потоків, зменшенню тіньового сектора економіки та дотриманню заборук бюджетної безпеки – економічного обґрунтування видатків і ретельного їх моніторингу.

На думку одного з провідних дослідників економічної безпеки, З.С. Варналія, небезпечний вплив на функціонування фінансової системи в сучасних умовах чинять загальні загрози, до яких варто віднести кризовий стан інституціональної системи країни, високий рівень тінізації економіки та неефективне управління економікою. Саме вони потребують негайного врахування при розробці системи шляхів і заходів зміцнення бюджетної безпеки країни [12]. І з

цим важко не погодитись.

Висновок

Комплексний аналіз індикаторів бюджетної безпеки з виявленням потенційно важливих загроз дозволив здійснити інтегральне оцінювання рівня безпеки в цілому. Здійснення моніторингу рівня бюджетної безпеки, для якого застосовуються відповідні індикатори з визначеними пороговими значеннями, призводить до висновку, що саме розбалансованість Державного бюджету є головним дестабілізуючим чинником кризи державних фінансів. Недостатньо продумана державна політика у бюджетній сфері призводить до розбалансування фінансових потоків, переведення дефіциту державного бюджету в приховану форму, ще більш небезпечну, що може стати причиною загострення макроекономічної ситуації. Неадекватне реагування на зазначені загрози може призвести в найближчому періоді до фінансової кризи, яка буде супроводжуватися різким зниженням ВВП, порушенням процесу формування і розподілу централізованих фондів держави, дестабілізацією банків-

ської системи, знеціненням національної валюти та дефолтом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 29.10.2013 № 1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України». – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
2. Валовий внутрішній продукт України за 2010-2012 рр. / Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_ric/vvp_u.htm.
3. Валовий внутрішній продукт України за 2013-2014 рр. / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnprd>.
4. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за 2011 рік. / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=328298&cat_id=77440.
5. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за 2012 рік. / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=364385&cat_id=77440.
6. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за 2013 рік. / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=392172&cat_id=77440.
7. Висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України „Про Державний бюджет України на 2014 рік” / Рахункова палата України. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16743258/Vul_Expert_DBU_2014.pdf.
8. Основні показники соціально-економічного розвитку України за 2010-2013 рр. / Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/mp/or/or_u/or0214_u.htm.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2014 р. № 82 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2013 р. № 978». – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/82-2014-%D0%BF>.
10. Острокоморець О.О. Валютний ринок: місячний огляд. – Інститут еволюційної економіки. – Січень, 2013 р. – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/overviews/valiutnij_rinok_january_2013.pdf
11. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки: монографія. – К.: НІСД, 2010. – 288 с.
12. Варналій З.С., Буркальцева Д.Д., Саєнко О.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: монографія. – К.: Знання України, 2011. – 299 с.

Надійшла до редакції 12.02.2014

Рецензент: к.е.н., проф. В.П. Колесніков

ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ БЮДЖЕТНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ: ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЕ И ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ

Архирейская Н.В.

В статье рассматривается проблема оценки бюджетной безопасности Украины. При помощи графически-аналитического метода исследованы индикаторы бюджетной безопасности. На основе применения SWOT- анализа выявлены слабые и сильные стороны, возможности и угрозы бюджетной безопасности Украины на данном этапе развития. Выявлено, что основой сильных сторон бюджетной безопасности является внедрение в Бюджетном кодексе методов функционирования бюджетного механизма, которые широко используются в развитых странах. В то же время, следует отметить, что данные методы в Украине до сих пор не получили полноценной имплементации. Основными слабыми сторонами бюджетной безопасности являются потребность в финансовой поддержке многих отраслей экономики и социальной сферы, социальная незащищенность населения. Дефицит бюджета, недостаточность бюджетных доходов и значительный объем налоговой задолженности приводит к невыполнению запланированных объемов бюджетных расходов. Особенно негативно влияют на состояние финансовой безопасности государства существующие угрозы. Ухудшение основных показателей экономического и социального развития Украины, проблемы энергетической зависимости, наличие теневой сектора экономики и коррупции в условиях отсутствия стратегии развития страны, общей экономической и политической нестабильности, зависимости экономики Украины от внешних рынков приводит к существенному уменьшению доходов бюджета и препятствует реализации государственной бюджетной политики. Возможности улучшения состояния финансовой безопасности Украины должны реализоваться путем использования потенциально сильных и нивелирования слабых сторон экономики и бюджетной политики.

Ключевые слова: бюджетная безопасность, индикаторы, угрозы, SWOT-анализ.

ASSESSMENT OF THE FISCAL SECURITY OF UKRAINE: THE POSITIVE AND NEGATIVE FACTORS INFLUENCING

Arkhirejska N.V.

The article discusses the problem of assessing the budgetary security of Ukraine. Using the graphical-analytical method investigated indicators of fiscal security. On the basis of SWOT- analysis revealed strengths and weaknesses, opportunities and threats of budgetary security of Ukraine at this stage of development. Found that foundation strengths security budget is the introduction of the Budget Code of methods of budget mechanism, that widely used in developed countries. At the same time, it should be noted that these methods in Ukraine do not have a complete implementation. The main weaknesses of the security budget is the need for financial support from many sectors of the economy and social sphere, the social vulnerability of the population. The budget deficit, lack of budget revenues and a significant amount of tax debt leads to failure of the planned volume of expenditure. Particularly negative impact on the financial condition of the existing state security threats. Deterioration of the main indicators of economic and social development of Ukraine, problems of energy dependence, the presence of the shadow economy and corruption in the absence of strategy development, general economic and political instability, Ukraine's economy depends on foreign markets leads to a significant reduction in budget revenues and prevents the implementation of the state budget policy. Possibilities of improvement of the financial security of Ukraine should be implemented by using the potential strengths and weaknesses of leveling the economy and fiscal policy, and to avoid threats to financial security.

Keywords: budget security, indicators, threats, SWOT-analysis.